
TOURISM IN SON LA PROVINCE AND LESSONS LEARNED ABOUT TOURISM DEVELOPMENT IN MOUNTAINOUS AREAS OF THANH HOA PROVINCE

Luu Thi Ngoc Diep^a

Trinh Xuan Phuong^b

Thanh Hoa University of Culture, Sports and Tourism

Email: luuthingocdiep@dvttdt.edu.vn

Thanh Hoa University of Culture, Sports and Tourism

Email: trinhxuanphuong@dvttdt.edu.vn

Received: 30/03/2023

Reviewed: 31/03/2023

Revised: 10/04/2023

Accepted: 24/05/2023

Released: 31/05/2023

Son La province is gradually becoming a promising destination for tourism in the Northern Midlands and Mountains with famous sites such as: Moc Chau, Van Ho, Son La city. Especially, in 2022, Moc Chau - Son La National Tourist Area was voted as "Asia's Leading Regional Natural Destination" and "World's Leading Regional Nature Destination" at the World Travel Awards 2022 (WTA) in Oman. The highland land of the Northwest mountains increasingly attracts tourists who like to relax among beautiful nature, enjoy local specialties and discover the unique cultural values of the community. Thanh Hoa province borders the north of Son La province. The mountainous area of Thanh Hoa has many similarities with Son La province in terms of natural and cultural conditions. Therefore, tourism in Son La province gives us lessons learned about tourism development in Thanh Hoa.

Key words: Experience lesson; Tourism development; Agricultural tourism; Community tourism; Ecotourism; Son La; Thanh Hoa...

---

1. Giới thiệu

Son La thuộc vùng Tây Bắc của tổ quốc, nơi có phong cảnh thiên nhiên hùng vĩ, khí hậu mát mẻ, vẫn còn lưu giữ những giá trị văn hóa đặc sắc của các dân tộc vùng cao, nơi du khách sẽ cảm nhận được sự ấm áp của tình người trong vòng xòe Thái, ngây ngất say trong men rượu cần, cùng thả hồn theo ánh lửa bập bùng. Du lịch Sơn La đang trở nên ngày càng hấp dẫn, đặc biệt là Khu du lịch Quốc gia Mộc Châu (gồm 2 huyện Mộc Châu và Vân Hồ) thu hút đông đảo khách du lịch. Thanh Hóa giáp Sơn La ở phía Bắc, khu vực miền núi Thanh Hóa có nhiều nét tương đồng về điều kiện tự nhiên và văn hóa, chính vì vậy những kinh nghiệm trong phát triển du lịch ở Sơn La có thể tham khảo để áp dụng vào du lịch xứ Thanh.

2. Tổng quan nghiên cứu vấn đề

Du lịch Sơn La đang trở thành chủ đề nghiên cứu hấp dẫn được nhiều học giả quan tâm. Hiện nay, đã có một số công trình nghiên cứu về tiềm năng du lịch Sơn La, thể mạnh phát triển du lịch nông nghiệp, du lịch sinh thái ở Sơn La, đáng chú ý có nghiên cứu: *Xây dựng mô hình “Bản du lịch xanh” trong Khu du lịch Quốc gia Mộc Châu, tỉnh Sơn La* của tác giả Nguyễn Minh Đức trên Tạp chí Kinh tế và Dự báo. Tác giả Nguyễn Huy Hoàng với đề tài khoa học và công nghệ cấp tỉnh năm 2014: *Nghiên cứu nội dung và giải pháp xây dựng mô hình phát triển du lịch cộng đồng nhằm bảo tồn văn hoá, giảm nghèo và bảo vệ môi trường tỉnh Sơn La*.

Theo Đoàn Mạnh Cường, *Kinh nghiệm ở Mộc Châu - Sơn La về phát triển du lịch cộng đồng theo hướng bền vững* trên <https://vietnamtourism.vn> đã đề cập đến kinh nghiệm thu hút đầu tư và phát triển thị trường khách du lịch mục tiêu tại điểm du lịch này.

Với Phạm Thị Mai Yến, *Phát triển du lịch huyện Mộc Châu, tỉnh Sơn La thời kỳ hậu Covid - 19*, Tạp chí Công thương, T7/2022. Bài viết đã đánh giá thực trạng và đề xuất được những giải pháp tăng cường quản lý nhà nước về du lịch nhằm góp phần giải quyết những khó khăn cho ngành Du lịch của huyện Mộc Châu trong giai đoạn sau đại dịch và phát huy tiềm năng của một khu du lịch quốc gia [6].

Nhận thấy tiềm năng, thể mạnh về du lịch và nông nghiệp của Sơn La, trong “*Quyết định số 2050/QĐ-TTg, ngày 12/11/2014 về việc phê duyệt Quy hoạch tổng thể phát triển khu du lịch quốc gia Mộc Châu, tỉnh Sơn La đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*” của Thủ tướng chính phủ. Quyết định đã chỉ rõ quan điểm, mục tiêu, định hướng và giải pháp phát triển khu du lịch quốc gia Mộc Châu, tỉnh Sơn La tầm nhìn đến năm 2030. Trong đó, đã xác định các sản phẩm du lịch chính của Khu du lịch quốc gia Mộc Châu, Sơn La gồm:

... “- *Du lịch nghỉ dưỡng và điều dưỡng chữa bệnh*

- *Du lịch tham quan, sinh thái, dã ngoại, đặc biệt chú trọng du lịch sinh thái gắn với nông nghiệp như các tour du lịch trải nghiệm tại các cơ sở sản xuất các sản phẩm nông nghiệp như: chè, sữa, hoa, dâu tây...*

- *Du lịch tham quan di tích lịch sử văn hóa, danh thắng: tham quan bản làng, du lịch ẩm thực, du lịch gắn với đặc thù của địa phương như: Tết Độc lập của người H'Mông, các lễ hội truyền thống...*

- *Du lịch cộng đồng, đặc biệt chú trọng các hình thức du lịch nghỉ tại nhà dân (homestay), trải nghiệm văn hóa dân tộc thiểu số...”* [1]

Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Sơn La lần thứ XV, nhiệm kỳ 2020 - 2025 (Nghị quyết số 15-NQ/ĐH ngày 24/9/2020) đã xác định phương hướng, mục tiêu phát triển: “... *huy động và sử dụng hiệu quả mọi nguồn lực; phát huy cao nhất tiềm năng, lợi thế, nhất là điều kiện tự nhiên, bản sắc văn hóa, con người; xây dựng kết cấu hạ tầng theo hướng đồng bộ; phát triển nông nghiệp sạch, nông nghiệp hữu cơ, nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao, công nghiệp chế biến, năng lượng sạch, năng lượng tái tạo và du lịch; tiếp tục đẩy mạnh xây dựng nông thôn mới, giảm nghèo bền vững, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân; phát triển và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực; bảo tồn, phát huy giá trị văn*

hóa truyền thống các dân tộc; giữ vững ổn định chính trị, bảo đảm quốc phòng, an ninh; tăng cường và mở rộng quan hệ đối ngoại. Thúc đẩy tăng trưởng xanh; xây dựng tỉnh Sơn La phát triển nhanh và bền vững; trở thành trung tâm phát triển nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao của vùng Tây Bắc.” [5]

Nhận thức được vai trò của du lịch, tỉnh Sơn La đã sớm có chiến lược phát triển du lịch và chính sách khuyến khích phát triển du lịch giai đoạn 2001-2010 và tầm nhìn đến năm 2020. Nhiều dự án, đề án xây dựng các khu, điểm, tuyến du lịch đã được tỉnh phê duyệt đầu tư xây dựng. Trong chiến lược phát triển du lịch Sơn La tầm nhìn đến năm 2020, mục tiêu mà tỉnh Sơn La đặt ra là: *“Phát triển du lịch để nâng cao đời sống vật chất tinh thần cho nhân dân, góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế, phấn đấu đưa du lịch Sơn La từng bước trở thành ngành kinh tế quan trọng trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh”*. [5]

Các công trình đã tập trung nghiên cứu sâu về thế mạnh du lịch cộng đồng và du lịch nông nghiệp của Sơn La, từ đó đưa ra một số giải pháp phát triển các tiềm năng này trong tương lai ở Sơn La.

Tuy nhiên, các nghiên cứu về kinh nghiệm phát triển du lịch Sơn La có thể vận dụng vào du lịch các tỉnh khu vực miền núi nói chung, miền núi Thanh Hóa nói riêng chưa được đề cập, mặc dù Sơn La và Thanh Hóa giáp ranh nhau, có nhiều tương đồng về điều kiện tự nhiên và văn hóa ở khu vực miền núi.

3. Cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu

Tác giả tiếp cận vấn đề dưới góc độ nghiên cứu những thành công trong khai thác tiềm năng, thế mạnh về các loại hình du lịch, xây dựng thương hiệu du lịch ở Sơn La và những bài học kinh nghiệm áp dụng cho du lịch xứ Thanh. Để nghiên cứu vấn đề, tác giả chủ yếu sử dụng các phương pháp cơ bản như: phân tích, so sánh và tổng hợp tư liệu, liên ngành, khu vực học, điền dã ...

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Tiềm năng du lịch của tỉnh Sơn La

4.1.1. Tiềm năng du lịch sinh thái và du lịch nông nghiệp

Sơn La nằm ở khu vực trung tâm của vùng Tây Bắc, có tổng diện tích tự nhiên là 14.174km², 250km đường biên giới với nước bạn Lào. Nơi đây có hệ thống cảnh quan kỳ thú và khí hậu mát mẻ, có nhiều tiềm năng, lợi thế để phát triển các hoạt động du lịch, đặc biệt là du lịch sinh thái và du lịch nông nghiệp.

Hiện nay, du lịch sinh thái ở Sơn La được tập trung vào một số điểm chính: khu bảo tồn thiên nhiên Tà Xùa (Bắc Yên - Phù Yên), Xuân Nha (Mộc Châu), Sốp Cộp (huyện Sốp Cộp), rừng thông Noong Cốp (Phù Yên); Danh thắng Hang Dơi, Ngũ động bản Ôn, Hang Ma Lang Chánh, thác Mường Khoa, Dải Yếm (Mộc Châu); Động chín rồng (Phù Yên); Hang Chi Đầy (Yên Châu); Quế Lâm Ngự Chế (Thành phố), cùng các hồ thủy điện Hòa Bình, Sơn La, Huội Quang, Nậm Chiến và các hồ thủy lợi: Tiên Phong, Lúm Pè, Chiềng Khoi...

Điểm đến hấp dẫn tiêu biểu cho 2 loại hình du lịch sinh thái và du lịch nông nghiệp ở Sơn La là Khu du lịch quốc gia Mộc Châu. Từ lâu, nơi đây nổi bật ở khu vực miền núi Tây Bắc với những đặc trưng độc đáo về tài nguyên du lịch tự nhiên và văn hoá. Mộc Châu vừa là

cửa ngõ của du lịch tỉnh Sơn La, vừa là cầu nối du lịch thủ đô Hà Nội và vùng đồng bằng Bắc Bộ với các tỉnh vùng Tây Bắc trên tuyến giao thông huyết mạch quốc lộ 6 (AH 13). Trong không gian phát triển du lịch vùng Trung du miền núi Bắc Bộ của *Chiến lược phát triển Du lịch Việt Nam*, Khu du lịch quốc gia Mộc Châu gồm 2 huyện Mộc Châu và Vân Hồ được đánh giá là một trong những khu du lịch Quốc gia quan trọng nhất trên hành lang du lịch “Qua miền Tây Bắc”. Nằm giữa sông Đà ở phía Đông Bắc và sông Mã ở phía Tây Nam, với độ cao trung bình hơn 1.000m, Mộc Châu có khí hậu ôn hòa trong khoảng nhiệt độ trung bình 18^{0C} hàng năm. Khí hậu cao nguyên Mộc Châu gần giống với các khu nghỉ mát nổi tiếng như Sa Pa, Đà Lạt rất lý tưởng để phát triển du lịch sinh thái nghỉ dưỡng và du lịch nông nghiệp. Đến Mộc Châu, du khách được thưởng ngoạn khung cảnh cao nguyên hùng vĩ, nên thơ với những đồi chè xanh ngát, những vườn mận, vườn dâu tây, những dãy núi mây trắng bốn mùa và các bản làng ẩn hiện trong sương sớm cùng những thửa ruộng bậc thang nối nhau trên triền đồi.

Ngoài ra, khí hậu mát mẻ còn giúp cho Mộc Châu hình thành các trang trại nông nghiệp có thể kết hợp khai thác du lịch mở đường cho loại hình du lịch nông nghiệp phát triển, thúc đẩy tiêu thụ nông sản tại chỗ với nhiều sản vật độc đáo như dâu tây, cải Mèo, sưa chua, sưa tươi Mộc Châu, chè, ngô, các loại cây ăn quả nhiệt đới, ôn đới, hoa, cá tầm, cá hồi... các sản vật từ rừng núi như thuốc nam, mật ong, măng rừng... Tỉnh Sơn La cũng đang cai tổ chức thành công Festival trái cây, xây dựng thương hiệu du lịch xanh, du lịch bền vững, tập trung phát triển sản phẩm du lịch nông nghiệp nông thôn.

4.1.2. Tiềm năng du lịch cộng đồng

Sơn La là vùng đất sinh sống lâu đời của 12 dân tộc anh em (Thái, Mông, Dao, Khơ mú, Kháng...), mỗi dân tộc đều có bản sắc văn hóa riêng, độc đáo. Nhiều làng, bản dân tộc còn giữ được nhiều giá trị sinh hoạt văn hóa truyền thống, được xem như tài nguyên du lịch nhân văn đặc thù để khai thác, tạo thành những sản phẩm du lịch văn hóa có giá trị. Nhiều hộ gia đình trong các làng bản dân tộc ít người có đủ điều kiện để phát triển mô hình du lịch sinh thái cộng đồng gắn với xóa đói giảm nghèo, như các bản: Phụ Mẫu, Nà Bai, xã Chiềng Yên, Bản Áng, Bản Hải...Điển hình là mô hình homestay của Tráng A Chu, bản Hua Tạt (xã Vân Hồ, huyện Vân Hồ, tỉnh Sơn La) là điểm du lịch cộng đồng hấp dẫn du khách bởi cảnh đẹp thiên nhiên hoang sơ cùng với nét văn hóa bình dị của đồng bào dân tộc Mông.

Du khách tới tham quan, trải nghiệm du lịch cộng đồng tại Sơn La được tham gia vào các lễ hội và các trò chơi dân gian vui vẻ như: ném còn, hội săn bắn, đánh cá, cầu mưa, xíp xí, lễ hội hoa ban; lễ hội cầu mưa (lễ hội Lồng Tồng) của người Thái; lễ hội Mùa Xuân (lễ hội Nào Sông) của người Mông ở Mộc Châu; lễ hội Xen Pang Á của người Kháng cầu mong những điều may mắn, mong một năm mùa màng tốt tươi... Du khách còn được thưởng thức những món ăn truyền thống của đồng bào các dân tộc Thái, Mông, Dao tương đối đặc sắc và đa dạng, chủ yếu là các món nướng, đồ, măng rừng, thịt gác bếp, các món canh rau rừng...

4.1.3. Tiềm năng du lịch văn hóa

Sơn La là không chỉ là vùng đất sinh sống lâu đời của nhiều dân tộc thiểu số với các giá trị về văn hóa dân tộc mà còn có nhiều di tích lịch sử - danh lam thắng cảnh đẹp. Hiện nay đã có 68 di tích lịch sử - văn hoá và danh lam thắng cảnh được kiểm kê và đưa vào danh mục.

Trong số đó, có 12 di tích được công nhận xếp hạng cấp quốc gia, 35 di tích được công nhận xếp hạng cấp tỉnh; về loại hình có 46 di tích lịch sử, 11 di tích danh lam thắng cảnh, 2 di tích kiến trúc nghệ thuật, 9 di tích khảo cổ học. Tiêu biểu phải kể đến Di tích lịch sử Bảo tàng và nhà tù Sơn La; Di tích lịch sử văn bia vua Lê Thái Tông trên hang Thẳm Ké tại thành phố Sơn La; Hang Bia Quế Lâm Ngự Chế - nơi ghi dấu bút tích của vua Lê Thái Tông năm 1440 với bài thơ được khắc trên vòm hang vách đá; Hang bản Thẳm (Tông Lạnh), từng là kho chứa vũ khí lớn nhất của quân đội ta trong chiến dịch Tây Bắc; Kỳ đài Thuận Châu - nơi Bác Hồ về thăm và nói chuyện với đồng bào các dân tộc Tây Bắc; Tượng đài Thanh niên xung phong ngã ba Cò Nòi; Tháp Mường Và... Đây chính là tiềm năng, thế mạnh có thể khai thác tạo nên các sản phẩm du lịch văn hóa khác biệt của Sơn La, góp phần tạo nên sự đa dạng, phong phú và hấp dẫn cho hành trình khám phá Sơn La của khách du lịch.

4.2. Một số nét tương đồng của du lịch Thanh Hóa và du lịch Sơn La

Thanh Hóa là tỉnh thuộc vùng du lịch Bắc Trung Bộ còn Sơn La thuộc vùng du lịch trung du và miền núi phía Bắc, thuộc 2 vùng du lịch khác nhau. Nếu Thanh Hóa có địa hình đa dạng hơn Sơn La với $\frac{1}{4}$ diện tích là đồng bằng duyên hải và $\frac{3}{4}$ diện tích là đồi núi thì Sơn La hoàn toàn là địa hình đồi núi cao nguyên và thung lũng. Từ lâu, Thanh Hóa đã thể hiện rõ thế mạnh trong khai thác du lịch biển, du lịch văn hóa với các địa danh nổi tiếng như: biển Sầm Sơn, Hải Tiến, Hải Hòa, các di sản văn hóa thế giới, di tích lịch sử văn hóa, cảnh đẹp: thành nhà Hồ, Lam Kinh, suối cá Cẩm Lương...

Tuy vậy, khu vực miền núi Thanh Hóa có nhiều điểm tương đồng về điều kiện tự nhiên và văn hóa với Sơn La, nhưng ngoài một số bản làm du lịch cộng đồng nhỏ lẻ (bản Mạ - Thường Xuân, bản Hang, bản Bút - Quan Hóa... và khu du lịch Pù Luông (Bá Thước) được du khách biết đến thì du lịch miền núi Thanh Hóa vẫn còn nghèo nàn về sản phẩm du lịch, nhiều giá trị độc đáo chưa được khai thác, phát huy. Vì vậy, việc tìm ra những nét tương đồng với một tỉnh mạnh về du lịch miền núi ở ngay bên cạnh như Sơn La có thể giúp Thanh Hóa học tập một số kinh nghiệm phát triển du lịch sinh thái, du lịch nông nghiệp và du lịch cộng đồng của Sơn La.

Giống như Sơn La, các huyện miền núi Thanh Hóa về mặt địa hình cũng chủ yếu là vùng núi, trung du gắn liền với hệ núi cao Tây Bắc và hệ dãy núi Trường Sơn ở phía Nam có độ cao trung bình 600 - 700m. Hệ thống sông suối chảy qua nhiều miền địa hình phức tạp. Thanh Hóa có hệ thống núi non trùng điệp, tiềm năng lớn về kinh tế du lịch, nông lâm nghiệp, thủy điện... Nơi đây vẫn còn gìn giữ được những khu bảo tồn thiên nhiên, rừng quốc gia nguyên sinh như Xuân Liên, Pù Luông, Pù Hu, Bến En... Hệ thống núi đá vôi đồ sộ, tạo nên nhiều hang động đẹp, nhiều di sản thiên nhiên kỳ thú như núi đá vôi Pù Luông (huyện Quan Hóa, Bá Thước), Hải Vân (Nhu Thanh), các dãy núi đá vôi kéo dài ở huyện Ngọc Lặc, Cẩm Thủy, Thường Xuân... Các hang động đá vôi với những địa danh nổi tiếng như hang Con Moong, Bo Cúng, Cây Đẳng, hang Mường, Hang Ngọc, hang Lò Cao (Nhu Thanh), suối cá thần Cẩm Lương (Cẩm Thủy)... là điều kiện thuận lợi cho phát triển ngành du lịch tại địa phương. Bên cạnh đó còn có các thác nước tự nhiên mang vẻ đẹp nguyên sơ như: thác Hiêu, thác Chín tầng, thác Ma Hao, thác Muôn, thác Voi... Đường lên miền Tây xứ Thanh có dốc

núi, đèo quanh co, uốn lượn ẩn chứa sức hấp dẫn du khách khám phá và chinh phục. Những địa danh như Cổng trời, Sơn - Bá - Mười (Bá Thước) nằm chót vót trên núi cao, quanh năm mây mù giăng lối, khí hậu ôn hòa, mát mẻ và được ví như “Sa Pa, Đà Lạt trong lòng xứ Thanh”.

Miền đồi núi phía Nam Thanh Hóa có địa hình thấp, đất màu mỡ phù hợp cho phát triển cây công nghiệp, lâm nghiệp, cây đặc sản (luồng, lát, keo, quế, cao su, mía, các loại cây ăn quả như: bưởi, cam, ổi,...), có thể hình thành những trang trại nông nghiệp kết hợp du lịch như một số mô hình du lịch nông nghiệp ở Sơn La.

Khu vực miền núi tỉnh Thanh Hóa với 7 dân tộc anh em cùng sinh sống là dân tộc Kinh, Thái, Mường, Mông, Dao, Khơ mú và Thổ như một sự nối dài của không gian văn hóa Tây Bắc trong đó có Sơn La, khác biệt với văn hóa khu vực đồng bằng Thanh Hóa. Đến với bản làng miền Tây xứ Thanh, chúng ta có thể chiêm ngưỡng vẻ đẹp của những bộ trang phục thổ cẩm muôn màu sắc, thưởng thức các sản vật của núi rừng và văn hóa ẩm thực của đồng bào người Thái, người Mông, người Mường như cá suối nướng, xôi ngũ sắc, rượu nếp nương, rượu cần... tận hưởng không khí trong lành mát mẻ của thiên nhiên.

4.3. Bài học kinh nghiệm cho du lịch Thanh Hóa từ sự phát triển của du lịch Sơn La

Thứ nhất, bài học kinh nghiệm đầu tiên mà du lịch khu vực miền núi Thanh Hóa có thể học hỏi từ sự phát triển của du lịch Sơn La là tập trung ưu tiên cho những sản phẩm có thể mạnh, có khả năng cạnh tranh cao như: du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng, du lịch văn hóa, du lịch nông nghiệp. Đặc biệt, Thanh Hóa có thể học tập xây dựng các trang trại nông nghiệp (trang trại trồng cam, bưởi, ổi, dưa lưới, mía...), các làng nghề sản xuất đồ thủ công mỹ nghệ, quà đặc sản địa phương (sản xuất nem chua, bánh gai, bánh răng bừa, chả tôm...) kết hợp với khai thác du lịch, đưa vào thành sản phẩm du lịch. Hiện nay, Sơn La đã làm rất tốt việc xác định và xây dựng, khai thác sản phẩm du lịch đặc trưng. Cụ thể là, Sơn La “đang tập trung xây dựng và thu hút đầu tư vào một số dự án trọng điểm như: Dự án Khu du lịch Mộc Châu, Dự án Khu tổ hợp văn hóa - thể thao và du lịch Chiềng Ngàn, Dự án Khu du lịch Hồ Tiên Phong, Dự án Khu du lịch sinh thái nghỉ dưỡng bản Mông, Dự án Khu du lịch sinh thái Lâm viên Sơn La, Dự án Khu di tích lịch sử văn hóa Đền thờ Vua Lê Thái Tông, Dự án Khu du lịch vùng lòng hồ thủy điện Sơn La, Dự án Khu du lịch sinh thái Rừng thông bản Áng...”[4]. “Kết hợp các trang trại trồng dâu tây, trồng rau xanh, trồng mận, trồng chè xanh... vào khai thác phục vụ du lịch” [3]. Với vị trí địa lý và tài nguyên du lịch phong phú, đa dạng hơn Sơn La, nếu du lịch tỉnh Thanh Hóa nói chung, khu vực miền núi Thanh Hóa nói riêng xác định xây dựng được những sản phẩm du lịch đặc trưng, có tính cạnh tranh, cùng một chiến lược phát triển du lịch bền vững thì chắc chắn trong tương lai không xa, du lịch miền núi Thanh Hóa cũng sẽ trở thành điểm đến độc đáo, hấp dẫn, đóng góp tích cực vào sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của địa phương và vào sự nghiệp phát triển du lịch của cả nước.

Thứ hai, Thanh Hóa cần tiếp tục tạo điều kiện thuận lợi về cơ chế, chính sách để thu hút các nhà đầu tư đã đầu tư vào khu vực miền núi Thanh Hóa nhiều khu, điểm du lịch với các sản phẩm, dự án nghỉ dưỡng, lưu trú, dịch vụ du lịch, vui chơi giải trí có quy mô lớn và hiện đại như ở Sơn La, ví dụ: Khu du lịch quốc gia Mộc Châu, Khu du lịch vùng lòng hồ thủy điện Sơn La, Khu nghỉ dưỡng The Nordic, Cầu kính Bạch Long, điểm du lịch Pha Đin Top, Khu

du lịch Phượng Hoàng rừng thông bản Áng, điem du lịch sinh thái thác Dải Yêm, sông lung khùng long - săn mây Tà Xùa...

Thứ ba, bài học kinh nghiệm mà Sơn La đã làm tốt là Thanh Hóa cần tăng cường mối liên kết giữa các tỉnh, vùng, đồng thời liên kết quốc tế, phát triển đồng thời du lịch quốc tế và du lịch nội địa để phát huy tối đa tiềm năng thế mạnh về du lịch của địa phương. Hình thành các tour - tuyến du lịch nổi bật và có tính đặc thù, kế thừa và phát huy hệ thống hạ tầng sản phẩm du lịch hiện hữu, phát triển những giá trị mới. Tăng cường liên kết hợp tác phát triển du lịch với các khu, điem du lịch khác trong tỉnh và trong vùng, trao đổi, học tập kinh nghiệm công tác quản lý với các khu du lịch quốc gia đã được công nhận; hợp tác với các cơ quan liên quan đào tạo nhân lực, xúc tiến quảng bá, xây dựng thương hiệu khu du lịch. Sơn La phát triển du lịch đặt trong mối quan hệ chặt chẽ với phát triển du lịch các tỉnh Tây Bắc mở rộng và thu hút kết nối với các trung tâm du lịch lớn như: Hà Nội, Đà Nẵng, Thành phố Hồ Chí Minh và các tỉnh Bắc Lào. Còn Thanh Hóa, ngoài thị trường chính là khách du lịch từ Hà Nội và các tỉnh lân cận thì trước đây có lượng khách quốc tế rất ít, tuy nhiên những năm gần đây đã có nhiều giải pháp thu hút khách du lịch nước ngoài đến một số bãi biển, di sản văn hóa thế giới Thành Nhà Hồ và đặc biệt là khu Bảo tồn thiên nhiên Pù Luông (Bá Thước). Không những thế, đường biên giới chung với nước bạn Lào có nhiều điều kiện giúp Thanh Hóa phát triển các sản phẩm du lịch gắn với kinh tế cửa khẩu hay giao lưu, trao đổi hợp tác với Lào để tạo thành những sản phẩm khác biệt, mang dấu ấn riêng. Nếu Sơn La tổ chức một số sản phẩm du lịch qua cửa khẩu Loóng Sập với tuyến du lịch Mộc Châu - Sầm Nưa vô cùng hấp dẫn, thu hút đối tượng khách miền Trung và miền Nam thì Thanh Hóa có thể học tập kết nối du lịch với nước bạn Lào qua cửa khẩu Na Mèo (Quan Sơn). Nếu cửa khẩu này được đầu tư nhiều hơn, sẽ giúp thu hút khách du lịch từ nước thứ ba qua Lào vào Việt Nam.

Thứ tư, du lịch miền núi Thanh Hóa cần nắm bắt được sự thay đổi về thị hiếu, xu hướng đi du lịch của du khách, ngành du lịch tỉnh Thanh Hóa xây dựng, phát triển nhiều tuyến, điem, sản phẩm mới và làm mới các sản phẩm cũ nhằm đưa du lịch miền núi Thanh Hóa trở thành điem đến an toàn, hấp dẫn của vùng du lịch Bắc Trung Bộ, qua đó thu hút khách từ thị trường tiềm năng là Hà Nội và các tỉnh, thành trong cả nước.

Thứ năm, mặc dù có nhiều tiềm năng, lợi thế nhưng du lịch miền núi chưa được du khách biết đến nhiều, vì vậy ngành du lịch Thanh Hóa cần phải tăng cường hơn nữa công tác xúc tiến tuyên truyền, quảng bá các sản phẩm du lịch của khu vực miền núi Thanh Hóa trên các phương tiện thông tin đại chúng, thông qua các sự kiện chính trị, kinh tế, văn hóa nghệ thuật, thể thao và du lịch trong nước và quốc tế. Đồng thời, đẩy mạnh ứng dụng khoa học công nghệ trong phát triển du lịch đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của du lịch.

Thứ sáu, Thanh Hóa cần chú trọng phát triển du lịch nhanh và bền vững gắn với bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, di sản văn hóa vật thể phi vật thể và sản vật địa phương. Phát triển du lịch sinh thái nghỉ dưỡng gắn với bảo vệ tôn tạo cảnh quan môi trường; Phát triển du lịch văn hóa với giá trị cốt lõi là bản sắc văn hóa truyền thống dân tộc làm nền tảng để hình thành các loại hình du lịch khác. Đồng thời, “*khuyến khích mở rộng phát triển du lịch cộng đồng tạo ra việc làm, gắn với xóa đói giảm nghèo và phát triển nông thôn mới*” [4].

Cuối cùng, bài học kinh nghiệm mà Sơn La đã triển khai thành công trong phát triển du lịch miền núi có thể áp dụng ở khu vực miền núi Thanh Hóa đó là giúp người dân nơi có điểm đến du lịch hiểu được vai trò và lợi ích của hoạt động du lịch, giáo dục nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của du lịch đối với phát triển kinh tế - xã hội; đổi mới tư duy của những người làm quản lý ngành, doanh nghiệp và cộng đồng dân cư về phát triển du lịch theo quy luật kinh tế thị trường; khuyến khích hỗ trợ cộng đồng tham gia hoạt động du lịch. Đẩy mạnh tuyên truyền, nâng cao nhận thức về giá trị tài nguyên thiên nhiên, các di tích lịch sử văn hóa đối với phát triển du lịch cộng đồng; tác động của biến đổi khí hậu đối với hoạt động phát triển du lịch, tăng cường khả năng thích ứng, năng lực giảm nhẹ tác động của biến đổi khí hậu trong lĩnh vực du lịch. Vì vậy, người dân địa phương và du khách khi tham gia hoạt động du lịch có ý thức văn minh lịch sự, không chèo kéo, nâng giá, chụp giật, gây ô nhiễm môi trường, xâm phạm di tích...

5. Thảo luận

Từ những kinh nghiệm phát triển du lịch mà Sơn La đã làm tốt chúng ta có thể áp dụng cho du lịch miền núi Thanh Hóa trong việc thu hút các nhà đầu tư. Tăng cường mối liên kết giữa các tỉnh, vùng nhằm đa dạng hóa các sản phẩm du lịch cũng như nâng cao chất lượng các sản phẩm dịch vụ hiện có. Liên kết quốc tế phát triển đồng thời cả du lịch quốc tế và du lịch nội địa để phát huy tối đa tiềm năng thế mạnh về du lịch của địa phương. Nghiên cứu về xu hướng và thị hiếu của du khách cần tiếp tục được nghiên cứu, thảo luận... Để hình thành các tour - tuyến du lịch nổi bật, có tính đặc thù, kế thừa và phát huy hệ thống hạ tầng sản phẩm du lịch hiện hữu, phát triển những giá trị mới, làm được điều này ngành du lịch Thanh Hóa cần có những đợt khảo sát thực tế các thị trường tiềm năng trong nước, các nước bạn như Lào, Thái Lan để tìm hiểu thị hiếu du lịch và có những nghiên cứu về sản phẩm du lịch mới, thiết kế các tuyến điểm du lịch phù hợp.

6. Kết luận

Từ sự phát triển mạnh mẽ của du lịch Sơn La, nổi bật là Khu du lịch Quốc gia Mộc Châu từng được tôn vinh là điểm đến thiên nhiên hàng đầu châu Á và thế giới, ngành du lịch Thanh Hóa có thể khảo sát, học hỏi một số kinh nghiệm để áp dụng khai thác tiềm năng du lịch miền Tây xứ Thanh. Với điều kiện tự nhiên ở khu vực miền núi đa dạng về địa hình, có dốc núi, đèo quanh co, uốn lượn ẩn chứa sức hấp dẫn du khách khám phá và chinh phục. Với những điểm đến trên núi cao, quanh năm mây mù giăng lối, khí hậu ôn hòa, mát mẻ và được ví như “Sa Pa, Đà Lạt trong lòng xứ Thanh” gần giống với Mộc Châu (Sơn La), chắc chắn việc tìm ra hướng đi đúng đắn, phù hợp sẽ giúp du lịch miền núi Thanh Hóa có những bước phát triển khởi sắc trong tương lai, góp phần cải thiện, nâng cao đời sống cho đồng bào các dân tộc ít người đang sinh sống nơi đây./.

Tài liệu tham khảo

[1]. Chính phủ (2014), *Quyết định số 2050/QĐ-TTg, ngày 12/11/2014 về việc phê duyệt Quy hoạch tổng thể phát triển khu du lịch quốc gia Mộc Châu, tỉnh Sơn La đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030.*

[2]. Hoàng Thị Điệp (2013), *Sổ tay hướng dẫn cấp nhãn du lịch xanh cho điểm tham quan du lịch*, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Tổng cục Du lịch.

[3]. Nguyễn Văn Đỉnh (2020), *Phát triển du lịch xanh Việt Nam*, đăng tại: <http://www.vtr.org.vn/>, ngày đăng 23/6/2020.

[4]. Nguyễn Huy Hoàng (2014), *Nghiên cứu nội dung và giải pháp xây dựng mô hình phát triển du lịch cộng đồng nhằm bảo tồn văn hoá, giảm nghèo và bảo vệ môi trường tỉnh Sơn La*, Đề tài Khoa học và Công nghệ cấp tỉnh.

[5]. Tỉnh ủy Sơn La, *Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Sơn La lần thứ XV, nhiệm kỳ 2020 - 2025* (Nghị quyết số 15-NQ/ĐH ngày 24/9/2020).

[6]. Phạm Thị Mai Yên (2022), *Phát triển du lịch huyện Mộc Châu, tỉnh Sơn La thời kỳ hậu Covid - 19*, Tạp chí Công thương.

TỪ SỰ PHÁT TRIỂN DU LỊCH TỈNH SƠN LA LIÊN HỆ NHỮNG KINH NGHIỆM CHO DU LỊCH KHU VỰC MIỀN NÚI THANH HÓA

Lưu Thị Ngọc Diệp^a
Trịnh Xuân Phương^b

Trường Đại học Văn hóa, Thể thao và Du lịch Thanh Hóa

Email: luuthingocdiiep@dvttdt.edu.vn

Trường Đại học Văn hóa, Thể thao và Du lịch Thanh Hóa

Email: trinhxuanphuong@dvttdt.edu.vn

Ngày nhận bài: 30/03/2023

Ngày phản biện: 31/03/2023

Ngày tác giả sửa: 10/04/2023

Ngày duyệt đăng: 24/05/2023

Ngày phát hành: 31/05/2023

Du lịch Sơn La đang dần trở thành điểm sáng của vùng du lịch trung du và miền núi phía Bắc với những điểm đến nổi tiếng như: Mộc Châu, Vân Hồ, thành phố Sơn La. Đặc biệt năm 2022, Khu du lịch quốc gia Mộc Châu - Sơn La đã được bình chọn là "Điểm đến thiên nhiên hàng đầu khu vực của châu Á" và "Điểm đến thiên nhiên khu vực hàng đầu thế giới" tại lễ trao giải World Travel Awards 2022 (WTA) diễn ra tại Oman. Mảnh đất cao nguyên nơi núi rừng Tây Bắc ngày càng thu hút khách du lịch đến tham quan, nghỉ dưỡng trải nghiệm thiên nhiên tươi đẹp, thưởng thức đặc sản địa phương và khám phá những giá trị văn hóa cộng đồng độc đáo của các dân tộc ít người. Thanh Hóa là tỉnh giáp Sơn La ở phía Bắc, khu vực miền núi Thanh Hóa có nhiều nét tương đồng về điều kiện tự nhiên và văn hóa, chính vì vậy những kinh nghiệm trong phát triển du lịch ở Sơn La có thể tham khảo để áp dụng vào du lịch xứ Thanh.

Từ khóa: Bài học kinh nghiệm; Phát triển du lịch; Du lịch nông nghiệp; Du lịch cộng đồng; Du lịch sinh thái; Sơn La; Thanh Hóa...